

ارزیابی تأثیر دوره‌های آموزشی جمعیت هلال احمر استان خراسان رضوی بر آگاهی امدادگران از مسایل حقوقی و فقهی

اشکان بوستانی^۱

۱

چکیده

دانش امدادگران در خصوص حقوق قانونی که در صحنه حادثه از آن برخوردارند و آگاهی از محدودیت‌های فقهی جاری در جامعه، جزء مهم‌ترین مسایل کاری در جمعیت هلال احمر می‌باشد. بارها در سوانح اتفاقاتی رخ داده است که یک امدادگر به دلیل عدم آگاهی به مسایل حقوقی یا موازین فقهی، عمل مناسبی نداشته و همین موضوع باعث تبعات سنگینی برای او شده است. از این رو به نظر می‌رسد این مسایل باید مانند مهارت‌های امدادی و کاملاً در کنار آن‌ها در دوره‌های آموزشی جمعیت هلال احمر مد نظر قرار گیرد تا یک امدادگر بتواند در صحنه حساس امداد و نجات، همان‌طور که با مهارت‌های آموخته شده خود به دیگران یاری می‌رساند، با همان میزان مهارت و ثبت تمام قوانین و موازین در حافظه خود، از گرفتاری خود در انجام فعل نابجا یا ترک فعل لازم، جلوگیری کند.

در این پژوهش با توجه به اهمیت آگاه‌سازی امدادگران و نجات‌گران از مسایل حقوقی و فقهی در دوره‌های آموزشی برگزار شده در جمعیت هلال احمر خراسان رضوی و سنجش میزان تأثیر دوره‌هایی که در آن‌ها سر فصل‌های مرتبط با مسایل حقوقی و موازین فقهی وجود دارد، از روش توصیفی پیمایشی، پرسشنامه‌ای الکترونیکی تهیه شد که بعد از محاسبه میزان پایایی آن از آلفای کرونباخ با ضریب ۰/۸۶، لینک مربوطه از طریق گروه‌ها در شبکه‌های اجتماعی که فراگیران دوره‌های آموزشی، امدادگران و نجات‌گران و مربیان استان خراسان رضوی در آن‌ها عضو بودند، قرار گرفت. سؤالات مطرح شده در دو بخش جداگانه برای بررسی آموزش مسایل حقوقی و بررسی آموزش مسایل فقهی بیان شد. از بین پرسشنامه‌های پاسخ داده شده و با به کارگیری جدول اعداد تصادفی نمونه‌ای به حجم ۲۸۶ انتخاب شد.

تحلیل داده‌های به دست آمده از طریق آزمون t نشان داد که دوره‌های آموزشی برگزار شده در جمعیت هلال احمر خراسان رضوی بر آگاهی امدادگران از مسایل حقوقی تأثیر گذار نیست و

با انجام آزمون^۲ نتیجه گرفته شد که نیاز به مربیان متخصص در این زمینه وجود دارد. همچنین تعریف فرض‌های مناسب و محاسبه مقدار *P-Value* برای بررسی تأثیر دوره‌های آموزشی جمعیت هلال احمر خراسان رضوی بر آگاهی امدادگران از مسایل فقهی، نشان داد که آموزش‌ها مؤثر و با اینکه از نظر پاسخ‌گویان، مربیان این دوره‌ها توانایی لازم را دارند اما همچنان نیاز به به کارگیری مربیان متخصص وجود دارد.

به اضافه برای اینکه نشان دهیم نظرات پاسخ‌گویان تحت تأثیر عاملی به جزء آموزش‌هایی که در دوره‌ها داشته‌اند، قرار نگرفته است، ارتباط بین جنسیت، سن و مدرک تحصیلی پاسخ‌گویان با نظر آن‌ها در خصوص جدی گرفته شدن آموزش مسایل حقوقی و فقهی مورد سنجش قرار گرفت که ارتباط بین آن‌ها با محاسبه ضریب همبستگی ناپارامتری اسپیرمن مورد تأیید قرار نگرفت.

کلیدواژه‌ها: مسایل حقوقی، مسایل فقهی، موازین فقهی، دوره‌های آموزشی جمعیت هلال احمر

مقدمه

در طول تاریخ خدمت و کمک به هم‌نوعان به شکل‌های مختلف ظهور و بروز داشته است. یکی از مصادیق مهم خدمت به بشر در عصر حاضر تحت عنوان امداد و نجات مصدومان نام برده می‌شود. در هر زمانی ممکن است ملت‌ها گرفتار مصائب و آلامی مانند بلایای طبیعی، طوفان‌های سهمگین، سوانح انسان ساخت و... شوند و قطعاً به هنگام بروز چنین مواردی انسان‌ها به یاری دیگر مردمان نیاز دارند و با عنایت به اینکه بنی آدم اعضای یک پیکرند، می‌طلبند که برای نجات حادثه دیدگان شتاب کرد. البته این امداد و نجات مصدومان هم به حکم دین است که اسلام همواره به مقوله خدمت به بشریت و زدودن غم و گرفتاری از چهره انسان‌ها پیش قدم بوده است و با وضع احکامی در قالب واجبات، محرمات و مستحبات پیروان خود را در این راه سفارش و هم فطرت پاک بر پایه عقل انسان را بر این کار ترغیب می‌کنند. امداد و نجات مصدومان گاه شرایطی را ایجاد می‌کند که هم برای مصدوم مشکل آفرین است و هم امداد رسان را بر دو راهی وجوب و حرمت یا میان دو حکم متضاد و متزاحم قرار می‌دهد. [۵]

کمک‌های بشردوستانه به رغم ارزش انسانی و اجتماعی که دارند، با ابهامات و چالش‌های اخلاقی و قانونی همراه هستند. امدادگران و نجات‌گران جمعیت هلال احمر با چالش‌های نظری ناشی از ابهام در وظایف قانونی و همچنین چالش‌های عملی در پیاده‌سازی عملیات‌های امدادی با موازین شرعی در موقعیت‌های خاص روبه‌رو و تشخیص وظیفه برای‌شان دشوار بوده است. به خصوص اگر ناخواسته در انجام این وظایف کوتاهی صورت گیرد آنگاه شخصی که با نگاه بشردوستانه و داوطلبانه میل به انجام عملیات امداد و نجات داشته، حال باید در جایگاه مظنون مورد بازخواست قرار گیرد. این توازن بین نیت و سرانجام موضوع را بر هم خواهد زد.

بنا به این مهم برای تفهیم مبانی حقوقی و بیان موازین شرعی در دوره‌های آموزشی جمعیت هلال احمر، سر فصل‌هایی در نظر گرفته شده است که از ابتدای ورود فراگیران به دوره‌های آموزشی به آن‌ها آموخته می‌شود. اما «آیا سرفصل‌های تدوین شده برای آگاهی فرد از حقوق و اختیارات امدادگری خود کافیست؟»، «آیا این موارد به طور آشکار، حد و حدود و باید و نبایدها را برای فراگیر امروز و امدادگر فردا مشخص می‌کند؟». در این پژوهش بنا به نظر پاسخ‌گویان، بررسی خواهیم کرد که «آیا دوره‌های آموزشی مذکور بر آگاهی امدادگران از مسایل حقوقی و فقهی مؤثر است؟». منظور از دوره‌های آموزشی، دوره‌های کوتاه مدت آموزش همگانی جمعیت هلال احمر استان خراسان رضوی می‌باشد.

در گذشته مطالعاتی مختلفی در خصوص تأثیر دوره‌های آموزشی جمعیت هلال احمر انجام شده است که اکثراً در خصوص تأثیر آموزش‌های ضمن خدمت بر کارایی کارکنان جمعیت هلال احمر می‌باشد. در موارد دیگر، در مقاله «تحلیل فقهی - حقوقی امداد و نجات» مبانی حقوقی امداد و نجات و بیان موازین شرعی در اسلام بررسی و احکام در این خصوص آورده شده است (امیدی فرد و همکاران ۱۳۹۳، ج ۴: ۷۶) و همچنین در مقاله «کمک و یاری به دیگری - مبانی اخلاقی و حقوقی، مسئولیت افراد، چالش‌های موجود» موانع و چالش‌ها در امداد رسانی از لحاظ فقهی و حقوقی مورد بررسی قرار گرفته است (منصوری و افچنگی ۱۳۸۸، ج ۱: ۲۶). اما موردی مشابه موضوع این مقاله با محوریت تأثیر دوره‌های کوتاه مدت بر آگاهی امدادگران از مسایل حقوقی و فقهی یافت نشد.

روش پژوهش

برای جمع آوری داده‌ها، پرسشنامه‌ای شامل سؤالات بسته طیفی و چند گزینه‌ای طراحی شد. در گام نخست و قبل از اینکه مسیر ارتباط الکترونیکی در گروه‌های مختلف قرار گیرد، ارزیابی پایایی پرسشنامه در نمونه اولیه انجام شد. مقدار محاسبه شده مقدار آلفای کرونباخ ۰/۸۶ به دست آمد که قابل قبول است. پس از ارزیابی نهایی در نمونه اصلی میزان آلفای کرونباخ ۰/۸۸ به دست آمد که در این مقایسه نیز پایایی سؤالات پرسشنامه تأیید می‌شود.

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{S^2} \right)$$

(k تعداد سؤالات پرسشنامه و S انحراف معیار)

سپس با قرار دادن مسیر ارتباطی در گروه‌های شبکه‌های اجتماعی که از قبل مشخص شده بود، گام اول جمع آوری داده‌ها آغاز شد. براساس مطالعه انجام شده، مشخص شد اعضای گروه‌های شناسایی شده اکثریت فراگیران ده سال گذشته دوره‌های آموزشی را شامل می‌شوند. به طوری که معمولاً هر فراگیر بعد از ثبت نام در اولین دوره به عضویت یکی از این گروه‌ها یا کانال‌ها در می‌آید. به اضافه به گروه‌های مربیان و کارشناسان آموزش شعبه‌ها نیز ارسال گردید. بر این اساس می‌توان آن را به عنوان جامعه آماری شرکت کنندگان در دوره‌های آموزشی استان در نظر گرفت.

به تعداد ۱۱۲۱ پرسشنامه پاسخ داده شد که از جدول کرجسی - مورگان که در سطح معنی داری ۰/۰۵ رابطه کوکران به دست آمده است، حجم نمونه مورد نیاز ۲۸۶ محاسبه شد.

$$n = \frac{Nz^2 pq}{Nd^2 + z^2 pq}$$

$$= \frac{1121 \times 0.96^2 \times 0.25}{1121 \times 0.05^2 + 0.96^2 \times 0.25} \approx 286$$

با استفاده از جدول اعداد تصادفی یک نمونه ۲۸۶ تایی انتخاب شد.

برای پرسشنامه طراحی شده با ۲۰ سؤال زمان ۲۰ دقیقه در نظر گرفته شده بود که اگر پاسخ‌گو در این زمان به سؤالات پاسخ نمی‌داد، پس از پایان مدت زمان، پرسشنامه بسته و حذف می‌گردید. البته میانگین زمان پاسخ‌گویی در عمل ۰۶:۵۶ دقیقه بوده است و نرخ پاسخ‌دهی، ۹۳ درصد افرادی که پرسشنامه را باز کرده‌اند. هر نفر از طریق یک

دستگاه تنها یک بار می‌توانست به سؤالات پاسخ دهد و در صورت ورود مجدد با پیام «شما قبلاً این پرسشنامه را پر کرده‌اید» رو به رو می‌شد.

برخی داده‌های به دست آمده از پاسخ‌گویان به شرح جدول زیر است.

جدول ۱ مشخصات نمونه تصادفی

مشخصات	وضعیت	تعداد (درصد)
جنسیت	زن	۱۰۵ (۳۷)
	مرد	۱۸۱ (۶۳)
سن	کمتر از ۱۸ سال	۵۸ (۲۰)
	از ۱۸ تا ۳۵ سال	۱۵۶ (۵۵)
	از ۳۶ تا ۶۵ سال	۶۶ (۲۳)
	بیشتر از ۶۵ سال	۶ (۲)
مدرک تحصیلی	دیپلم و زیر دیپلم	۱۰۵ (۳۷)
	کاردانی و کارشناسی	۱۶۸ (۵۹)
	کارشناسی ارشد و بالاتر	۱۳ (۴)

داده‌های نمونه تصادفی موجود، نشان می‌دهد که پاسخ‌گویان به محل برگزاری و امکانات دوره‌های آموزشی نمره ۱۵/۲۵ از ۲۰ و به مربیان دوره‌ها به طور کلی نمره ۱۵ از ۲۰ داده‌اند. همچنین این داده‌ها نشان می‌دهد ۷۴ درصد پاسخ‌گویان تمایل به شرکت در دوره‌های آموزشی آتی جمعیت هلال احمر خراسان رضوی و تنها ۲۵ درصد تمایل شرکت در نظرسنجی‌های بعدی دارند.

نتایج

برای آزمون پرسش اصلی یعنی: «آیا دوره‌های آموزشی جمعیت هلال احمر خراسان رضوی بر آگاهی امدادگران از مسایل حقوقی و فقهی مؤثر است؟» سؤالات پرسشنامه به دو بخش مجزا تقسیم شد. سؤالات مرتبط با مسایل حقوقی و سؤالات مرتبط با موازین فقهی.

در بخش اول، سؤالات مرتبط با مسایل حقوقی، دو سؤال مستقیم قرار گرفت: «در دوره‌های آموزشی جمعیت هلال احمر موضوع حقوقی و ریسکی که امدادگران به دلیل آگاهی کم از این مسایل دارند، چقدر جدی گرفته می‌شود؟»، «در خصوص به روز بودن آموزش‌های مسایل حقوقی چه امتیازی می‌دهید؟».

با توجه به آن که متغیرها مقادیر طیفی بین ۰ تا ۶ را به خود اختصاص می‌دهند، از این رو مقادیر بزرگتر یا مساوی ۳ به عنوان تأثیر و مقادیر کمتر از ۳ به عنوان عدم تأثیر در نظر گرفته می‌شود. لذا فرض‌های مناسب برای این

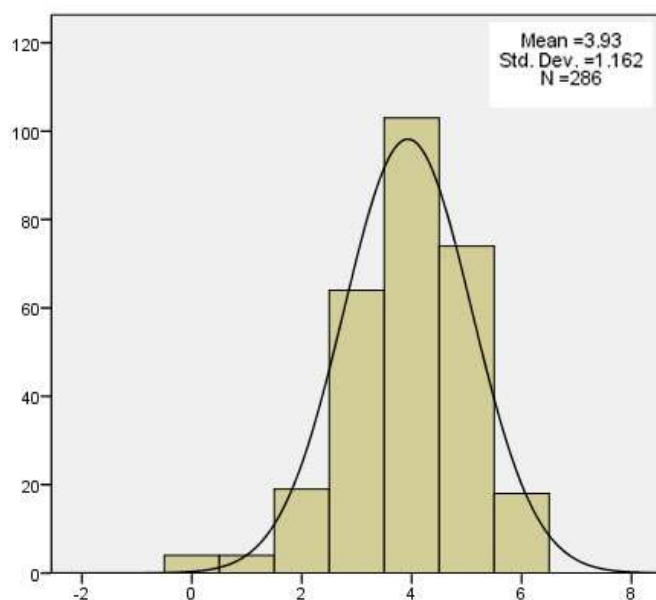
آزمون عبارتست از:

$$\begin{cases} H_0: \mu \geq 3 \\ H_1: \mu < 3 \end{cases}$$

برای بررسی نرمال بودن داده‌هایی که از سؤالات طیف لیکرت به دست آمده، از نسبت ضریب کشیدگی و چولگی به خطای استانداردشان استفاده می‌شود.

جدول ۲ ضریب کشیدگی و چولگی

Kurtosis		Skewness		n	
Std. Error	Statistic	Std. Error	Statistic	Statistic	
۰/۲۸۷	۰/۳۹۶	۰/۱۴۴	-۰/۲۸۳	۲۸۶	سؤال مستقیم اول
۰/۲۷۵	۰/۳۹۴	۰/۱۴۴	-۰/۰۸۱	۲۸۶	سؤال مستقیم دوم

شکل ۱ آزمون نرمال بودن توزیع داده‌های سؤالات مسایل حقوقی

بدین ترتیب با قرار گرفتن نسبت کشیدگی و چولگی به خطای استاندارد در بازه (۲ و -۲)، داده‌ها دارای توزیع نرمال می‌باشند. از آزمون t و با انجام محاسبات در نرم افزار SPSS و با در نظر گرفتن سطح معنی داری ۰/۰۵، چون $P\text{-Value} < ۰/۰۵$ مشخص می‌شود، در این سطح فرض تأثیر دوره‌های آموزشی رد می‌شود. یعنی دوره‌های آموزشی جمعیت هلال احمر استان خراسان رضوی بر آگاهی امدادگران از مسایل حقوقی مؤثر نیست.

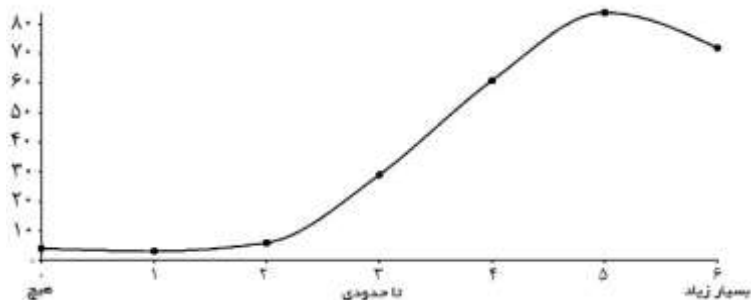
به طور مجزا سه سؤال در مورد مربیان دوره‌ها آورده شد: «به آگاهی مربیان دوره‌های آموزشی در خصوص مسایل حقوقی امدادگران در صحنه حادثه چه امتیازی می‌دهید؟»، «اگر مسایل حقوقی در کلاس مطرح شود، مربیان توانایی توضیح کامل و انتقال موضوع را دارند، در این خصوص به مربیان دوره‌ها چه امتیازی می‌دهید؟»، «در مسایل حقوقی چقدر نیاز به مربی متخصص وجود دارد؟». برای سنجش نظرات از آزمون کی دو χ^2 استفاده می‌شود. در این حالت، تفاوت معنی داری بین میانگین دو گروه که توانایی مربیان دوره‌های آموزشی را در زمینه حقوقی تأیید و رد نموده‌اند، آزمون می‌شود.

جدول ۳ یافته‌های آزمون کی دو سؤالات مسایل حقوقی

رتبه	فراوانی مشاهده شده	فراوانی مورد انتظار	باقیمانده	χ^2	df	sig
۵	۵۸	۵۷/۲	۰/۶۴	۱/۸۸۴	۴	۰/۲۰
تأیید توانایی مربیان	۴	۵۷/۲	۱۴/۴۴			
بی‌نظر	۳	۵۷/۲	۶۰/۸۴			
رد توانایی مربیان	۲	۵۷/۲	۴/۸۴			
۱	۵۲	۵۷/۲	۲۷/۰۴			

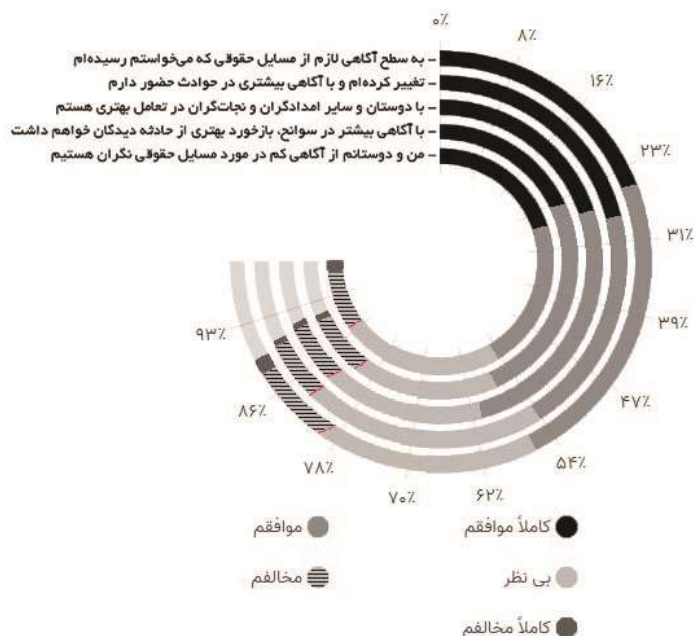
$$P < ۰/۰۰۱^*$$

نتایج جدول ۳ با $\chi^2 = ۱/۸۸۴$ و $P\text{-Value} > ۰/۰۵$ ، نشان می‌دهد که در سطح ۰/۰۵ تفاوت معنی داری بین میانگین نظرات دو گروه که توانایی مربیان را در زمینه آموزش مسایل حقوقی تأیید و رد کرده‌اند، وجود ندارد. پس می‌توان نتیجه گرفت بنا به نظرات پاسخ‌گویان پرسشنامه، مربیان دوره‌های آموزشی توانایی خوبی برای انتقال و آموزش مسایل حقوقی ندارند. همچنین بر اساس نظرات در خصوص نیاز به مربیان متخصص در این زمینه، میزان نیاز ۱۳/۴ از ۲۰ به دست آمده که نشان دهنده نیاز به آموزش توسط مربیان با تخصص لازم است.

شکل ۲ نیاز به مربی متخصص مسایل حقوقی

در بخش تأثیر گذار بودن دوره‌های آموزشی، پنج سؤال به صورت ماتریس مقیاس لیکرت آورده شده است: احساس می‌کنم بعد از شرکت در دوره‌های آموزشی «به سطح آگاهی لازم از مسایل حقوقی که می‌خواستم رسیده‌ام»، «تغییر کرده‌ام و با آگاهی بیشتری در حوادث حضور دارم»، «با دوستان و سایر امدادگران و نجات‌گران در تعامل بهتری هستم»، «اگر در سوانح آگاهی بیشتری از مسایل حقوقی داشته باشم، بازخورد بهتری از حادثه دیدگان خواهم داشت»، «من، دوستانم و سایر امدادگران و نجات‌گران از آگاهی کم در مورد مسایل حقوقی نگران هستیم». نتایج حاصل در نمودار شکل ۳ نشان داده شده است.

شکل ۳ نتایج ماتریس مقیاس لیکرت سؤالات مسایل حقوقی

در بخش دوم، سؤالات مرتبط با مسایل فقهی، دو سؤال مستقیم قرار گرفت: «در دوره‌های آموزشی جمعیت هلال احمر موضوع فقهی و تبعاتی که امدادگران به دلیل آگاهی کم از این مسایل دارند، چقدر جدی گرفته می شود؟»، «در خصوص به روز بودن آموزش‌های موازین فقهی چه امتیازی می دهید؟».

در اینجا نیز مانند بخش قبل، متغیرها مقادیر طیفی بین ۰ تا ۶ را به خود اختصاص می دهند، از این رو مقادیر بزرگتر یا مساوی ۳ به عنوان تأثیر و مقادیر کمتر از ۳ به عنوان عدم تأثیر در نظر گرفته می شود. لذا فرض‌های مناسب

$$\begin{cases} H_0: \mu \geq 3 \\ H_1: \mu < 3 \end{cases} \quad \text{برای این آزمون عبارتست از:}$$

با در نظر گرفتن بخش سؤالات مستقیم $\bar{X} = 3.94$ و $S_u = 1.68$ به دست می آید. از آنجا که حجم نمونه ۲۸۶ بزرگ است، از قضیه حد مرکزی استفاده کرده و برای محاسبه $P\text{-Value}$ آماره مناسب فرض‌های آزمون انتخاب می شود:

$$P\text{-Value} = P\left(\frac{\bar{X} - \mu_0}{\frac{S_u}{\sqrt{n}}} < \frac{3.94 - 3}{0.63}\right)$$

با انجام محاسبات در نرم افزار SPSS و با در نظر گرفتن سطح معنی داری ۰.۰۵، چون $P\text{-Value} > 0.05$ مشخص می شود، در این سطح نمی توان فرض تأثیر دوره‌های آموزشی را رد کرد. پس دوره‌های آموزشی جمعیت هلال احمر استان خراسان رضوی بر آگاهی امدادگران از مسایل فقهی مؤثر است.

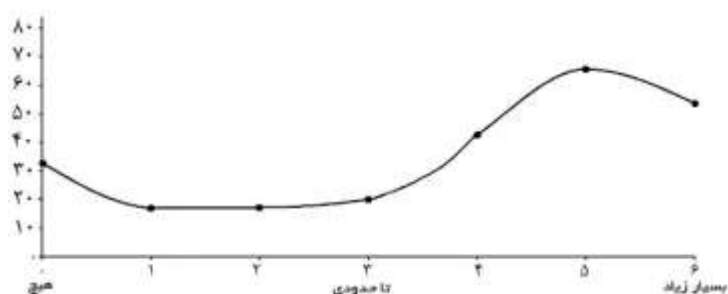
به طور مجزا سه سؤال در مورد مربیان دوره‌ها آورده شد: «به آگاهی مربیان دوره‌های آموزشی در خصوص موازین فقهی امدادگران در صحنه حادثه چه امتیازی می دهید؟»، «اگر موازین فقهی در کلاس مطرح شود، مربیان توانایی توضیح کامل و انتقال موضوع را دارند، در این خصوص به مربیان دوره‌ها چه امتیازی می دهید؟»، «در مسایل فقهی چقدر نیاز به مربی متخصص وجود دارد؟». برای سنجش نظرات از آزمون کی دو χ^2 استفاده می شود. در این حالت، تفاوت معنی داری بین میانگین دو گروه که توانایی مربیان دوره‌های آموزشی را در زمینه فقهی تأیید و رد نموده‌اند، آزمون می شود.

جدول ۴ یافته‌های آزمون کی دو سؤالات مسایل فقهی

رتبه	فراوانی مشاهده شده	فراوانی مورد انتظار	باقیمانده	χ^2	df	sig
۵	۴۷	۵۷٫۲	۱۰٫۲	۱۱۰٫۱	۴	* ۰٫۰۰۰
۴	۹۷	۵۷٫۲	۳۹٫۸			
۳	۸۲	۵۷٫۲	۲۴٫۸			
۲	۲۳	۵۷٫۲	۳۴٫۲			
۱	۱۰	۵۷٫۲	۴۷٫۲			

$$P < ۰٫۰۰۱^*$$

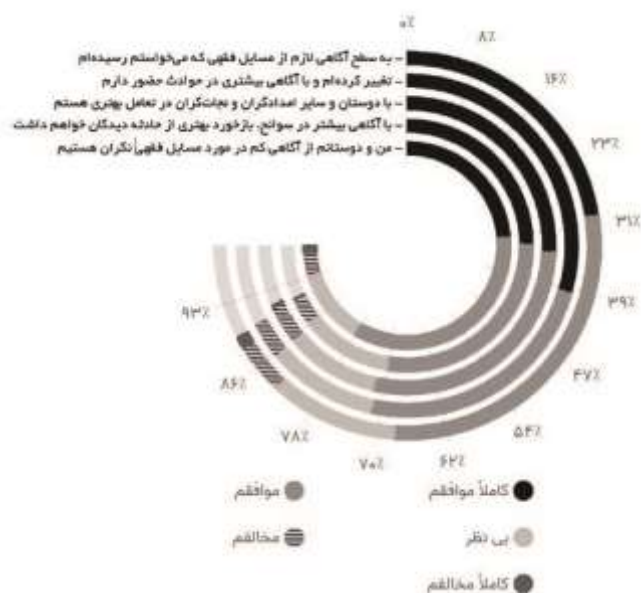
نتایج جدول ۴ با $\chi^2 = ۱۱۰٫۱$ و $P\text{-Value} < ۰٫۰۰۱$ ، نشان از وجود تفاوت معنی داری بین میانگین دو گروه که توانایی مربیان را در زمینه آموزش موازین فقهی تأیید و رد کرده‌اند، دارد. پس می‌توان نتیجه گرفت بنا به نظرات پاسخ‌گویان پرسشنامه، مربیان دوره‌های آموزشی توانایی خوبی برای انتقال و آموزش مسایل فقهی دارند. همچنین بر اساس نظرات در خصوص نیاز به مربیان متخصص در این زمینه، میزان نیاز ۱۵/۲۵ از ۲۰ به دست آمده که نشان دهنده نیاز به آموزش توسط مربیان با تخصص لازم است.

شکل ۴ نیاز به مربی متخصص مسایل فقهی

در بخش تأثیرگذار بودن دوره‌های آموزشی، پنج سؤال به صورت ماتریس مقیاس لیکرت آورده شده است: احساس می‌کنم بعد از شرکت در دوره‌های آموزشی «به سطح آگاهی لازم از موازین فقهی که می‌خواستم رسیده‌ام»، «تغییر کرده‌ام و با آگاهی بیشتری در حوادث حضور دارم»، «با دوستان و سایر امدادگران و نجات‌گران در تعامل بهتری هستم»، «اگر در سوانح آگاهی بیشتری از موازین فقهی داشته

باشم، بازخورد بهتری از حادثه دیدگان خواهم داشت»، «من، دوستانم و سایر امدادگران و نجاتگران از آگاهی کم در مورد مسایل فقهی نگران هستیم». نتایج حاصل در نمودار شکل ۵ نشان داده شده است.

شکل ۵ نتایج ماتریس مقیاس لیکرت سؤالات مسایل فقهی

در بخش‌هایی دیگر، برای کشف سطح آموزشی موضوع افزایش آگاهی امدادگران از مسایل حقوقی و فقهی، سؤالاتی در خصوص دسترسی به منابع آموزشی، کتاب‌ها و جزوات و تداوم آموزش بعد از پایان دوره‌های کوتاه مدت آورده شده است.

برای اینکه نشان دهیم نظرات پاسخ‌گویان تحت تأثیر جنسیت و مدرک تحصیلی آن‌ها تغییر نکرده است و نظرات آن‌ها کاملاً برگرفته از بهره‌ای است که از شرکت در این دوره‌های آموزشی برده‌اند، ارتباط بین جنسیت و مدرک تحصیلی پاسخ‌گویان با نظر آن‌ها در خصوص تأثیر دوره‌های آموزشی بر آگاهی امدادگران از مسایل حقوقی با محاسبه ضریب همبستگی اسپیرمن بین متغیرهای رتبه‌ای در نرم افزار SPSS مشخص شد. مقدار ضریب همبستگی اسپیرمن بین دو متغیر جنسیت و تأثیر دوره‌ها ۰/۰۱۲ که نشان می‌دهد ارتباطی بین جنسیت و نظرات پاسخ‌گویان در این خصوص وجود ندارد. مقدار ضریب همبستگی اسپیرمن بین دو متغیر مدرک تحصیلی و تأثیر دوره‌ها ۰/۰۸۷ – که نشان می‌دهد ارتباطی بین مدرک تحصیلی و نظرات پاسخ‌گویان وجود ندارد.

همچنین برای اینکه نشان دهیم نظرات پاسخ گویان تحت تأثیر جنسیت و سن آن‌ها تغییر نکرده است و نظرات آن‌ها کاملاً برگرفته از بهره‌ای است که از شرکت در این دوره‌های آموزشی برده‌اند، ارتباط بین جنسیت و سن پاسخ گویان با نظر آن‌ها درخصوص تأثیر دوره‌های آموزشی بر آگاهی امدادگران از مسایل فقهی با محاسبه ضریب همبستگی اسپیرمن بین متغیرهای رتبه‌ای در نرم افزار SPSS مشخص شد. مقدار ضریب همبستگی اسپیرمن بین دو متغیر جنسیت و تأثیر دوره‌ها ۰/۲۱- که نشان می‌دهد ارتباطی بین جنسیت و نظرات پاسخ گویان در این خصوص وجود ندارد. مقدار ضریب همبستگی اسپیرمن بین دو متغیر سن و تأثیر دوره‌ها ۰/۱۷۱- که نشان می‌دهد ارتباطی بین سن و نظرات پاسخ گویان وجود ندارد. در نتیجه با انجام آزمون آماری t مشخص شد که دوره‌های آموزشی کوتاه مدت برگزار شده در جمعیت هلال احمر خراسان رضوی بر آگاهی امدادگران از مسایل حقوقی مؤثر نیست. همچنین در این مورد، مشخص شد مربیان دوره‌های آموزشی توانایی خوبی برای انتقال و آموزش مسایل حقوقی ندارند و نیاز به مربیان متخصص در این زمینه نمایان است. از طرفی با ضریب اطمینان بالا مشخص شد که دوره‌های آموزشی کوتاه مدت برگزار شده در جمعیت هلال احمر خراسان رضوی آگاهی امدادگران از مسایل فقهی مؤثر است. بنا به نظرات پاسخ گویان، مربیان دوره‌های آموزشی توانایی خوبی برای انتقال و آموزش مسایل فقهی دارند اما همچنان آموزش توسط مربیان با تخصص لازم را پیشنهاد کرده‌اند. برای سنجش اطمینان از این که نظرات پاسخ گویان در این پژوهش تحت تأثیر عوامل دیگری نبوده و پاسخ‌ها داده شده صرفاً از بهره حاصل شده ایشان از دوره‌های آموزشی بوده است، از این رو عوامل سن، جنسیت و مدرک تحصیلی به عنوان عوامل مناقشه انتخاب شد. با محاسبات لازم نشان داده شد ارتباطی بین این عوامل و نظرات پاسخ گویان وجود ندارد.

منابع

۱. بوستانی، اشکان (۱۳۹۷)، *احتمال و کاربردهای آمار: روشی ساده برای یادگیری احتمال و آمار*، چاپ دوم، مشهد: انتشارات دانشگاه بینالود.
۲. عمیدی، علی (۱۳۸۵)، *نظریه نمونه‌گیری و کاربردهای آن*، جلد دوم، نشر دانشگاهی.

۳. غیاثوند، احمد (۱۳۹۲)، کاربرد آمار و نرم افزار SPSS در تحلیل داده‌ها، تهران: تیسرا.

۴. اسپرنت (۲۰۰۶)، روش‌های آماری ناپارامتری کاربردی، ویرایش چهارم، نیرومند، حسینعلی، مشهد:

انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد.

۵. امیدی فرد، عبدالله و همکاران (۱۳۹۳)، «تحلیل فقهی - حقوقی امداد و نجات»، نشریه امداد و نجات

جمعیت هلال احمر (Scientific Journal of Rescue and Relief)، تهران، دوره ۶، شماره ۴، صفحات

۷۶-۹۱.